

Bryssel den 2.4.2020
COM(2020) 143 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
EUROPEISKA RÅDET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

Insatser mot coronaviruset

Utnyttja varje tillgänglig euro på alla sätt som går för att skydda liv och försörjning

Insatser mot coronaviruset

Utnyttja varje tillgänglig euro på alla sätt som går för att skydda liv och försörjning

1. Inledning

Coronavirusutbrottet är en prövning för Europa på många sätt som ingen kunde ha tänkt sig för bara några månader sedan. Krisen är först och främst en folkhälsokris och Europeiska kommissionens arbete handlar om att **rädda liv och skydda försörjningsmöjligheter**. Därför har vi riktat alla våra insatser mot att stödja det hjältemodiga arbete som utförs av Europas hälso- och sjukvård och arbetare i frontlinjen som behandlar patienter eller bidrar till att hålla samhället i gång, liksom alla dem som har tvingats lämna arbetet eller stanna hemma för att skydda varandra från viruset.

Krisen är djupgående och vittomfattande, och **kräver större, snabbare och mer solidariska insatser än någonsin**. Och det finns ett akut behov av stöd: allt från att köpa och tillhandahålla medicinsk utrustning och skyddsutrustning till att se till att de som har det sämst ställt får livsmedel och andra grundläggande behov tillgodosedda. Från att se till att människor har en inkomst och ett arbete de kan återuppta, till att hålla företagen i gång och se till att vår ekonomi är redo att återhämta sig så snart den kan.

Detta har varit drivkraften bakom kommissionens omfattande åtgärds paket. Det är bl.a. fråga om att uppmuntra industrin att öka produktionen av förnödenheter, skapa ett **gemensamt lager av skyddsutrustning** för omedelbar distribution dit den behövs och utföra **gemensamma upphandlingar med medlemsstaterna** för att köpa in de mest brådskande förnödenheterna. En grupp tillsattes med experter från hela Europa för att se till att medlemsstaterna har bästa tillgängliga kunskap, och pengar anslogs genast till forskning om behandlingar och vaccin.

Kommissionen satsade också på att göra EU:s budget mer lättillgänglig, göra våra **regler för statligt stöd** helt flexibla och sätta in den allmänna undantagsklausulen i **stabilitets- och tillväxtpakten** för första gången någonsin. Tillsammans med Europeiska centralbankens åtgärder ger denna EU-reaktion medlemsstaterna en aldrig tidigare skådad budgetpolitisk och finansiell styrka för att hjälpa dem som behöver det bäst.

Som en del av detta föreslog kommissionen **Investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset** (CRII) den 13 mars. Det inriktades på det som var omedelbart nödvändigt, tillgängligt och genomförbart. Initiativet trädde i kraft på rekordtid och gör det nu möjligt för medlemsstaterna att använda medel från sammanhållningspolitiken för att stödja vårdssystem och vårdpersonal, stödja arbetstagare och deras arbetsgivare genom system för förkortad arbetstid och stödja småföretag genom att erbjuda likviditet. EU:s solidaritetsfond utvidgades också till att omfatta hot mot folkhälsan.

Detta kommer att göra nytta i praktiken. Men med varje dag som går kommer behovet av att göra mer. Därför vidtar Europeiska kommissionen i dag en rad unika, djärva åtgärder. Kärnan i dagens förslag är det enkla löftet: **Vi kommer att utnyttja varje tillgänglig euro på alla sätt vi kan för att skydda liv och försörjning.**

För att sätta det i verket föreslår vi i dag följande:

- ✓ Inrätta ett **nytt EU-instrument för solidaritet med en budget på 100 miljarder euro för att hjälpa arbetstagarna att behålla sin inkomst** och hjälpa företagen att behålla sin personal.
- ✓ Se till att våra **europiska struktur- och investeringsfonder är helt flexibla** så att varje euro kan styras till att stödja folkhälsoarbetet eller mildra de ekonomiska konsekvenserna för människor och företag.
- ✓ Ställa **alla tillgängliga pengar i årets EU-budget till förfogande i ett nödinstrument** till stöd för insatserna för att rädda liv.

Dessutom kommer det att läggas fram särskilda förslag för att se till att de som har det sämst ställt fortfarande kan ta emot livsmedel, och det kommer att finnas skraddarsytt stöd till de jordbrukare och fiskare som är hjärtat i många av våra lokalsamhällen och som bidrar till att förse EU med mat.

I kristider finns det inte utrymme för tvekan, halvmesyrrer eller söl. Med dagens paket visar EU att det kommer att sätta in alla medel för att göra allt det kan.

2. Skydda försörjningen: hålla människor i arbete och företag i gång

2.1 Sure: ett EU-omfattande system för att minska riskerna för arbetslöshet

Många i Europa drabbas mer än andra helt enkelt på grund av vad de gör eller var de bor. I en union av människor och nationer som alla är drabbade av samma kris måste vi alla ställa upp för varandra, oavsett om vi är rika eller fattiga eller från öst, väst, syd eller nord. Detta är särskilt viktigt när det gäller att mildra de ekonomiska konsekvenserna.

Inför en sådan kris är den allra största risken en politik som är för försiktig eller för stelbent. Därför behöver vi ytterligare djärva steg för att se till att de som drabbas hårt utan egen förskyllan får fullt stöd att ta sig igenom detta.

Detta är utgångspunkten för dagens förslag från kommissionen om **Sure**, ett nytt instrument som ska tillhandahålla upp till 100 miljarder euro i lån till de länder som behöver hjälp för att se till att arbetstagarna får inkomst och företagen kan behålla sin personal. Då kan människor fortsätta att betala hyra, räkningar och mat, och det bidrar även till välbehövlig stabilitet i ekonomin.

Lånen baseras på garantier från medlemsstaterna och kommer att styras dit där de behövs bäst. Alla medlemsstater kommer att kunna använda sig av lånen, men de kommer att vara särskilt viktiga för dem som drabbas hårdast.

Sure kommer att ge stöd till system med förkortad arbetstid och liknande åtgärder för att hjälpa medlemsstaterna att skydda jobb, arbetstagare och egenföretagare mot risken för uppsägning och inkomstbortfall. Företag kan tillfälligt minska antalet arbetstimmar, med

statligt inkomststöd för de timmar som man inte får arbeta. Egenföretagare kommer att få inkomstersättning under den pågående krisen.

Tidigare har ett liknande upplägg visat sig vara ett kraftfullt verktyg vid allvarliga ekonomiska kriser. Detta var särskilt fallet under den senaste finanskrisen, där det bidrog till att förhindra recessionens allvarligare konsekvenser och bidrog till en snabbare återhämtning. Sådana system fanns redan i 18 medlemsstater innan viruset bröt ut, och har sedan dess utökats. Från och med i dag har alla andra medlemsstater eller kommer snart att ha liknande system.

2.2 Resultat för dem som har det sämst ställt

I större delen av Europa gäller nu social distansering för att bromsa virusets spridning. Därför är det ännu viktigare att de som är beroende av andra för de mest grundläggande behoven fortsätter att få hjälp.

Detta gäller särskilt för dem som har det sämst ställt i vårt EU och som får hjälp med livsmedel och andra viktiga förnödenheter genom **fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt**. Många frivilliga som tillhandahåller denna hjälp kan dock inte delta längre eftersom de ofta tillhör högriskgrupper för coronaviruset. Därför föreslår kommissionen i dag flexibilitet för medlemsstaterna att införa nya metoder, t.ex. elektroniska kuponger, och inköp av skyddsutrustning för dem som tillhandahåller hjälpen.

2.3 Stöd till våra jordbrukare och fiskare

EU:s jordbruks- och fiskenäringar är navet och det sociala centrumet i många lokalsamhällen i hela EU. De spelar en viktig roll när det gäller att ge oss med den mat vi äter och bygger på århundraden av tradition och kunnande.

Fiskare och fiskodlare har drabbats hårt av den rådande krisen, och det har påverkat våra livsmedelskedjor och de lokala ekonomier som sektorn håller i gång.

Kommissionen lägger i dag fram lagförslag om **exceptionella flexibilitetsbestämmelser i Europeiska havs- och fiskerifonden**. Detta är tänkt att göra det möjligt för medlemsstaterna att ge stöd till fiskare för tillfälligt upphörande med fiskeverksamheten, ge stöd till vattenbrukare för tillfälligt stopp eller minskning av produktionen och ge stöd till producentorganisationer för tillfällig lagring av fiskeri- och vattenbruksprodukter.

På samma sätt måste de europeiska jordbrukarna få stöd under den här krisen för att deras utkomst ska vara tryggad och för att livsmedelsförsörjningen inte ska påverkas.

Med detta i åtanke kommer kommissionen inom kort att föreslå en rad konkreta åtgärder för att se till att jordbrukare och andra stödmottagare kan få det stöd de behöver från den gemensamma jordbrukspolitik. Det är bl.a. fråga om att **jordbrukare ska få mer tid på sig för att lämna in sina stödansökningar** och förvaltningarna ska få mer tid att handlägga dem. För att bidra till att **stärka jordbrukarnas kassaflöde** kommer kommissionen att föreslå ökade förskott för direktstöd och landsbygdsutvecklingsstöd. Kommissionen kommer också

att överväga att erbjuda ytterligare **flexibilitet vid kontroller på plats** för att minimera behovet av fysisk kontakt och minska den administrativa bördan.

3. Skydda våra ekonomier och människor: tillhandahålla varje euro av sammanhållningspolitiska medel nu

Kommissionen infriar i dag sitt löfte om att varje euro som kan sättas in kommer att sättas in snabbt. Alla tillgängliga medel från de tre sammanhållningspolitiska fonderna – Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden – kan därför mobiliseras för att hantera effekterna av folkhälsokrisen.

För att göra detta till verklighet föreslår kommissionen **maximal flexibilitet** för överföring mellan fonder och mellan kategorier av regioner. För alla tillgängliga medel verkligen ska komma till användning krävs det undantagsvis **inte någon nationell samfinansiering** för någon av de sammanhållningspolitiska fonderna. Detta är ett unikt steg som beror på att medlemsstaterna behöver sätta in alla tillgängliga medel för att stödja sina medborgare just nu.

Dessutom föreslår kommissionen att det inte ska finnas **ingen begränsning av utgifterna efter politiskt mål**, det s.k. kravet på tematisk koncentration. Det säkerställer att medlen kan omfördelas dit där de behövs bäst.

För att garantera rättssäkerheten och **minska den administrativa bördan** föreslås ett antal andra förenklingar. Det är bl.a. fråga om att partnerskapsavtal inte behöver ändras, tidsfristerna för årsrapporter har senarelagts och en viss finansiell flexibilitet tillåts vid avslutandet av program. Detta gäller för alla sammanhållningspolitiska fonder.

Med dessa förslag kan medlemsstaterna sätta in alla tillgängliga medel omedelbart för att stödja vården i de europeiska regionerna, samt stödja kortfristiga arbetsprogram och tillhandahålla likviditetsstöd till små och medelstora företag.

4. Skydda liv: sätta in alla tillgängliga medel i ett nödinstrument för att stödja hälso- och sjukvårdssektorn

EU har aldrig tidigare stått inför en så omfattande hälsokris som sprids så snabbt. Vår första prioritet är att rädda liv och tillgodose vårdsystemens och vårdpersonalens behov. De uträttar underverk varje dag i hela EU.

Kommissionen arbetar hårt för att säkerställa tillgången till skyddsutrustning och respiratorer. Trots att industrin gör stora ansträngningar för att producera, har medlemsstaterna fortfarande allvarliga brister på vissa områden. De saknar också vårdplatser och skulle behöva kunna flytta patienter till områden med större resurser och kunna skicka vårdpersonal till de värst drabbade platserna. Stöd kommer också att behövas för masstestning, medicinsk forskning, nya behandlingar och för att producera, köpa in och distribuera vaccin över hela EU.

I dag föreslår EU att **alla tillgängliga medel från årets EU-budget ska användas för behoven inom EU:s hälso- och sjukvårdssystem.**

Nästan hela beloppet, 2,7 miljarder euro, ska gå till instrumentet för krisstöd, medan återstående 300 miljoner euro anslås till RescEU för att stödja det gemensamma lagret med utrustning.

Förslaget ska möjliggöra ett **flexibelt, snabbt och direkt stöd inom två övergripande prioriteringar**. Den första prioriteringen är att hjälpa till att hantera folkhälsokrisen och säkra viktig utrustning och viktiga förnödenheter, alltifrån respiratorer till personlig skyddsutrustning. Det kan också bli fråga om medicinsk hjälp till de mest utsatta, bl.a. i flyktingläger. Den andra prioriteringen är att expandera testning och behandlingar. För att spara tid och pengar kommer kommissionen enligt förslaget även att kunna upphandla direkt på uppdrag av medlemsstaterna.

Detta initiativ är en **gemensam europeisk insats för att rädda liv och stödja varandra**. I denna anda av solidaritet bör den vara öppen för alla som vill bidra genom att fylla på fonden. Bidragen kan komma från medlemsstaterna, den privata sektorn, icke-statliga organisationer, det civila samhället eller enskilda och andra berörda parter som vill bidra.

5. Nästa steg: komma på fötter igen och stå starka tillsammans

Dagens paket med förslag är först och främst inriktat på att stödja människor. Det handlar om att ge arbetarna i frontlinjen den utrustning de behöver och att hjälpa de frivilliga som hjälper de mest utsatta. Det handlar om att göra livet lättare för arbetstagare som oroar sig för jobbet, arbetsgivare som oroar sig för sin personal, småföretagare som oroar sig för sin framtid och egenföretagare som oroar sig för sin inkomst.

Vi måste nu snarast omsätta förslagen i lagstiftning, och gå från lagstiftning till genomförande på rekordtid. Kommissionen kommer att samarbeta nära med medlagstiftarna de närmaste veckorna för att se till att förslagen kan börja göra nytta där de behövs bäst.

Som komplement till detta stöder kommissionen redan medlemsstaterna så att medlen kan nå ut till de behövande så snabbt som möjligt. Kommissionen har inrättat en CRII-arbetsgrupp som samlad kontaktpunkt för praktiska och juridiska frågor. Landsgrupper står till medlemsstaternas förfogande för att ge specialiserad rådgivning om hur man ska styra om oanvända strukturfondsmedel.

Det här paketet är den senaste etappen i något som måste vara en oavbruten massiv insats för att skydda liv och försörjning. Det kommer att bidra till att klämma ut allt som går ur årets EU-budget. EU:s nuvarande sjuårsbudget löper dock ut i slutet av året, och man har inte kommit överens om en ny. Detta kommer vid en tidpunkt då EU behöver utarbeta en återhämtningsplan så att vi kan få ekonomin i gång igen och folket i EU i arbete igen så snart som det är säkert. Planen kommer också att hjälpa oss att öka samhällets tålighet mot de andra utmaningar som vi står inför.

Det är bara en **kraftfull och flexibel långtidsbudget för EU** som kan göra detta snabbt. Nu är det dags att se till att vi har en EU-budget som kan hjälpa oss att komma på fötter igen och stå starka tillsammans. Alla diskussioner om nästa budget måste nu ses mot denna bakgrund och vara drivkraften bakom EU:s återhämtning.

Dessa förslag visar det sanna värdet av att vara en del av en union där de som har råd med lite mer stöder dem som behöver lite mer. När EU först övervinner denna kris och sedan börjar återhämta sig kommer det att behöva mer av denna solidariska anda, och det kommer att krävas enorma och snabba investeringar för att få ekonomin i gång igen och folk i arbete igen. Samtidigt kommer EU att fortsätta att visa prov på ansvarsfullhet, solidaritet och ledarskap på den globala arenan.

Paketet i korthet

- ✓ Kommissionen föreslår att man inrättar **Sure**, ett nytt EU-instrument för solidaritet som ska hjälpa arbetstagare att behålla inkomsten och hjälpa företagen att hålla verksamheten igång och behålla sin personal. Sure ska ge ekonomiskt stöd på upp till 100 miljarder euro i EU-lån och blir ett **EU-omfattande system för att minska riskerna för arbetslöshet**.
- ✓ Kommissionen föreslår att **fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt** anpassas för att säkerställa att livsmedelsleveranserna kan fortsätta där de behövs, och samtidigt se till att de som utför leveranserna och dem som tar emot dem förblir säkra.
- ✓ Kommissionen föreslår särskilda åtgärder för att **stödja EU:s fiskare och jordbrukare**, som spelar en viktig roll när det gäller att bevara vår livsmedelsförsörjning och upprätthålla våra lokalsamhällen.
- ✓ Kommissionen föreslår att **alla tillgängliga pengar i de europeiska struktur- och investeringsfonderna** ska få användas för insatser mot coronaviruset. Enkelt uttryckt är detta maximal flexibilitet: inga begränsningar för överföringar mellan fonder eller mellan regioner, inga begränsningar av utgifterna efter politiskt mål, inga krav på medfinansiering.
- ✓ Kommissionen föreslår att **varje tillgänglig euro i årets EU:s budget omfördelas för att hjälpa till att rädda liv** genom ett nytt EU-instrument för solidaritet. Detta innebär att 3 miljarder euro fördelas om till stöd till medlemsstaterna för att hantera folkhälsokrisen.